

STOWA jaarstukken 2025

Vastgesteld in de STOWA-bestuursvergadering van 12 maart 2026.

STICHTING TOEGEPAST ONDERZOEK WATERBEHEER

Postbus 2180

3800 CD AMERSFOORT

Inhoudsopgave

STOWA Jaarstukken 2025

Inhoudsopgave	3
Directieverslag	4
1. Voorwoord	4
2. STOWA in het kort.....	5
3. Organisatie, bestuur en bureau	6
4. Onderzoek & kennisontwikkeling.....	7
5. Samenwerking.....	15
6. Resultaten kennisdeling & kennisontsluiting	16
Jaarcijfers 2025.....	19
A. Balans per 31 december 2025	20
B. Staat van baten en lasten 2025.....	21
C. Kasstroomoverzicht.....	22
D. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	23
E. Toelichting op de balans	25
F. Toelichting op de staat van baten en lasten	30
Accountantsverklaring	37

Directieverslag

1. Voorwoord

2025 was een intensief jaar. STOWA was bezig met het uitzetten van de koers voor de komende jaren via de nieuwe strategienota, tegelijkertijd werkten we verder aan een grote hoeveelheid zeer uiteenlopende wateronderzoeksprojecten, en daarbovenop was er een breed palet aan organisatorische opgaven. Binnen STOWA draaien er meer dan vierhonderd projecten tegelijkertijd. Ondertussen hadden we te maken met personele wisselingen en persoonlijke omstandigheden. Desondanks heeft STOWA geleverd. We hebben onze positie in het waterkennisveld het afgelopen jaar verder versterkt. Er werden bijna vijftig onderzoeksrapporten afgerond en we organiseerden tachtig bijeenkomsten en kennissessies voor waterbeheerders.

Naast de inhoudelijke wateronderzoeksagenda vroeg de bedrijfsvoering de nodige aandacht. Onder meer vanwege de overstap van pensioenfonds, het op orde brengen van contracten, met name in het kader van de Wet DBA, en de verhuizing van het kantoor. Daarnaast hebben we de begroting navolgbaarder gemaakt en het organisatiereglement verduidelijkt. Daarmee hebben we ook de betrokkenheid van STOWA-bestuurders vergroot.

STOWA is een relatief kleine organisatie. Dat vraagt om continue aandacht voor een goede en behapbare organisatie van het werk. Daarom hebben we het programma Samen Klimaatbestendig in 2025 elders belegd. Platform31 is de nieuwe huisvader geworden van het programma. Voor het NWB-Waterinnovatiefonds, dat door STOWA wordt gefaciliteerd, hebben we aanvullende ondersteuning georganiseerd via het Nationaal Groenfonds. En we hebben veel aandacht besteed aan het verbeteren van interne procedures.

Er is hard gewerkt aan de zichtbaarheid van STOWA, onder meer via gesprekken met alle secretaris-directeuren van waterschappen en de koepels (hWh en UvW), Rijkswaterstaat en tientallen kennisproducenten. De gesprekken die we onder meer rond de nieuwe strategienota voerden, hebben laten zien dat STOWA er goed voor staat. Behoud van het goede en een sterke verbinding met de inhoudelijke waterprofessional blijven essentieel. Tegelijk gaan we op enkele punten andere accenten leggen. Denk aan het versterken van de doorwerking van de door ons geproduceerde kennis, maar ook het toevoegen van bredere blikken aan onze projecten (onder andere via jonge professionals, andere sectoren en internationale reflectie). Ook geven we expliciet aandacht aan het ondersteunen van waterbeheerders bij de uitvoering van hun wateropgaven. De strategienota is nadrukkelijk als dialoog vormgegeven, wat de betrokkenheid van bestuur en (kennis)partners verder heeft vergroot.

Voor 2026 en verder ligt de nadruk op het laten landen van de strategienota, met blijvende aandacht voor werkplezier. Kortom: STOWA flexibel en effectief houden, met focus op activiteiten die energie en impact opleveren.

Mark van der Werf,
Directeur STOWA

2. STOWA in het kort

KENNIS OVER WATER, VOOR NU ÉN LATER

De Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer – kortweg STOWA – is het kennisplatform van regionale waterbeheerders in Nederland. Vanuit Amersfoort werken we aan het ontwikkelen, verzamelen, verspreiden en implementeren van toegepaste kennis. Die kennis hebben waterbeheerders nodig om de opgaven waar zij voor staan, goed uit te kunnen voeren. Of het nu gaat om klimaatadaptatie (zowel stedelijk als landelijk gebied), een goede waterkwaliteit, duurzame en effectieve afvalwaterzuivering, veilige dijken en kaden, energietransitie of circulaire economie.

Het soort kennis dat wij ontwikkelen, is breed: technisch en natuurwetenschappelijk, maar soms ook bestuurlijk en/of juridisch. Om te zorgen dat die kennis kan worden toegepast in de praktijk, presenteren we onze onderzoeksresultaten indien mogelijk in de vorm van rapporten, praktische handreikingen, tools en instrumenten. Ook faciliteren we met het oog op kennisdoorwerking leergemeenschappen en organiseren we symposia, werksessies en webinars.

Om zo veel mogelijk impact te creëren met ons werk, besteedt STOWA ook nadrukkelijk aandacht aan de organisatorische en menselijke factoren die de impact van ons werk kunnen beïnvloeden. Want verandering gaat via de inhoud (kennis), maar wordt gedragen door mensen. Bovendien kijken we breder dan het eigen netwerk bij het zoeken naar oplossingen. We richten onze blik daarvoor tevens op andere sectoren, andere invalshoeken, en leren we uit het buitenland. Via onze eigen en andermans media geven we uitleg over de achtergronden bij ons werk.

STOWA werkt vraag gestuurd en agendeert ook. We inventariseren welke kennisvragen waterbeheerders hebben en zetten die vragen uit bij de juiste kennisleveranciers: universiteiten, kennisinstituten, kennisbedrijven of adviesbureaus. Wij nemen de aanbesteding en begeleiding van gezamenlijke kennisprojecten op ons. Wij zorgen ervoor dat waterbeheerders verbonden blijven met de projecten en er ook 'eigenaar' van zijn. Dit om te waarborgen dat de projectresultaten de deelnemers praktische handelingsperspectieven bieden. Ieder project wordt om die reden begeleid door een commissie waar regionale waterbeheerders zelf deel van uitmaken. De grote onderzoeklijnen worden vastgesteld door programmacommissies, waar waterbeheerders zitting in hebben.

STOWA is onafhankelijk, onpartijdig en transparant. De gebruikers van onze kennis moeten erop kunnen vertrouwen dat de inhoud van onze rapporten objectief en representatief is. Alleen zo kan onze kennis worden ingezet voor beter waterbeheer en innovaties die antwoord geven op de uitdagingen van vandaag en morgen. Het is aan waterbeheerders te bepalen hoe ze de kennis van STOWA in de praktijk gebruiken.

STOWA is een stichting die de richtlijnen volgt voor organisaties zonder winstoogmerk (RJ-640). In ons jaarverslag is daarom naast een cijfermatige jaarrekening ook een directieverlag opgenomen over de stichting en haar activiteiten. Het budget bedraagt jaarlijks ongeveer 22 miljoen euro. Onze deelnemers leggen gezamenlijk ieder jaar ongeveer 11 miljoen in als structurele bijdrage. Daarnaast ontvangen we jaarlijks ongeveer 11 miljoen euro in de vorm van bijdragen aan afzonderlijke projecten.

3. Organisatie, bestuur en bureau

Organisatie

STOWA werd opgericht in september 1971. De stichting is statutair gevestigd in Den Haag en houdt sinds 1 maart 2010 kantoor aan het Stationsplein 89 te Amersfoort. Het bestuur bestaat uit personen die werken bij de in STOWA deelnemende partijen: waterschappen, provincies en het Rijk. Bij de bemensing wordt rekening gehouden met de geografische spreiding over het land.

Bestuur

De bestuurders vanuit provincies en het Rijk worden benoemd op voordracht van respectievelijk het Interprovinciaal Overleg en van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat / Rijkswaterstaat. Zij worden benoemd voor onbepaalde tijd. De waterschapsvertegenwoordigers in het bestuur worden benoemd door het zittende bestuur, voor een periode van maximaal twee termijnen van elk vier jaar. Ze vertegenwoordigen niet de belangen van hun organisatie.

Het bestuur van STOWA bestond ultimo 2025 uit:

- Geert-Jan ten Brink, Waterschap Hunze en Aa's (voorzitter)
- Mark van der Werf, directeur STOWA (secretaris)
- Katja Portegies, Rijkswaterstaat
- Marijn Ornstein, Waterschap Vallei en Veluwe
- Mario Jacobs, Waterschap Aa en Maas
- Jo Caris, Waterschap Zuiderzeeland
- Frank van Oorschot, Waterschap Hollandse Delta
- Willemien Meeuwissen, IPO, provincie Drenthe
- Roeland van der Schaaf, Waterschap Noorderzijlvest

In december 2025 trad Roeland van der Schaaf, dijkgraaf van Waterschap Noorderzijlvest, toe tot het bestuur.

De dagelijkse leiding van STOWA is in handen van een directeur. Verder wordt het STOWA-bureau bemenst door twee secretariaatsmedewerkers en vijf programmamanagers. Het bureau wordt regelmatig versterkt met tijdelijke medewerkers die als projectleider fungeren voor specifieke kennisprojecten.

In 2025 had STOWA een personeelsbestand van tien medewerkers in vaste (acht) en in tijdelijke (twee) dienst. Het personeelsbestand bestond uit vijf programmamanagers, twee projectmedewerkers, twee administratieve medewerkers en een directeur. In 2025 waren de volgende personen in dienst van de STOWA:

- Mark van der Werf, directeur;
- Petra Angelone, managementassistente/medewerker Facilitaire zaken;
- Jet Gerssen, medewerker Financiële zaken en projectadministratie;
- Oscar van Dam, programmamanager Waterveiligheid;
- Bert Palsma, programmamanager Stedelijk waterbeheer en Waterketen;
- Cora Uijterlinde, programmamanager Afvalwatersystemen;
- Michelle Talsma, programmamanager Watersystemen (waterkwantiteit);
- Tessa van der Wijngaart, programmamanager Watersystemen (waterkwaliteit);
- Bas van der Wal, projectleider EBEO (tijdelijk);
- Ludolph Wentholt, relatiemanager project Bonsai (tijdelijk).

Meer weten?

- [Bekijk onze website voor meer informatie over de medewerkers van STOWA](#)

Op de hoogte blijven van ons werk?

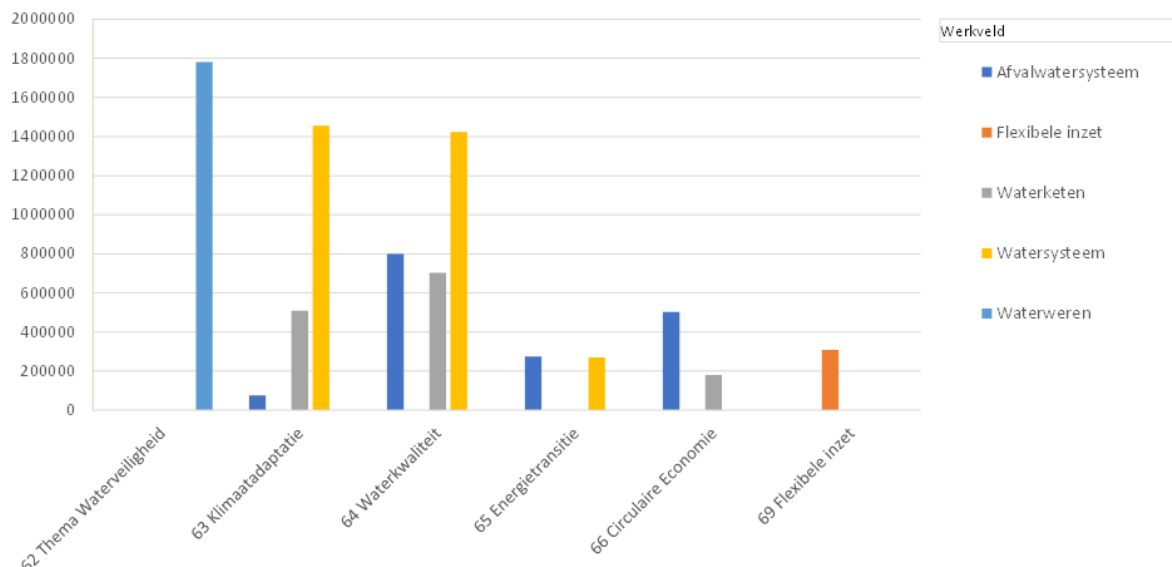
- [Bekijk onze website](#)
- [Schrijf je in voor onze maandelijkse nieuwsbrief](#)
- [Abonneer je op de notificatieservice van ons kwartaalmagazine](#)

4. Onderzoek & kennisontwikkeling

Algemeen

STOWA baseerde haar werkzaamheden in 2025 - evenals vorige jaren - op de onderzoekslijnen uit de strategienota (2019-2023) en de strategienota extra (2024-2025): waterveiligheid, waterkwaliteit, klimaatadaptatie, energietransitie en circulaire economie. Er werd het afgelopen jaar overigens gewerkt aan een nieuwe strategienota met enkele andere accenten op inhoud en werkwijze, waarover u in het voorwoord meer kunt lezen. Gedurende het jaar is STOWA al wel voorgesorteerd op de uitvoer van de nieuwe Strategienota.

De verdeling van het eigen STOWA-budget, dus zonder de aanvullende bijdragen, over het onderzoekskrediet voor de vier werkvelden en die over de vijf maatschappelijke thema's, is weergegeven in figuur 1 hieronder.

Figuur 1. Verdeling van het STOWA-budget over de maatschappelijke thema's en werkvelden

Aanvullende projectfinanciering van waterschappen, IPO, Vewin en het ministerie van I&W werd in 2025 onder meer ontvangen voor het Nederlands Hydrologisch Instrumentarium. Het ministerie van IenW/RWS en STOWA financierden gezamenlijk het programma Professionalisering Instandhouding Waterkeringen (PIW). Samen met het IPO financierde STOWA het Ontwikkelingsprogramma Regionale Waterkeringen (ORK).

Daarnaast voerde de STOWA in 2025 programma's uit die volledig door andere overheden werden gefinancierd: het Nationaal Onderzoeksprogramma Broeikasgassen Veenweiden (NOBV) voor het ministerie van LNV. Het Platform Samen Klimaat Bestendig (PSKB) voor het ministerie van I&W en het Adviesteam Dijk Ontwerp (ADO) voor het HWBP. Het platform Samen Klimaatbestendig werd eind 2025 om inhoudelijke redenen overigens elders belegd, namelijk bij Platform31.

In 2025 werden er 120 onderzoeksprojecten afgerond en startten er 70 onderzoeksprojecten. Er liepen in dat jaar meer dan 400 projecten tegelijkertijd. Die varieerden van grote, in het oog springende projecten tot relatief kleine projecten die desondanks een belangrijke bijdrage leveren aan het werk van de

waterbeheerders. En er draaiden projecten waarvan de resultaten snel daarna konden worden toegepast, dan wel bijdroegen aan politieke-bestuurlijke menings- en besluitvorming.

In 2025 hebben we 80 bijeenkomsten (digitaal en fysiek) georganiseerd om te zorgen dat onze kennis gedeeld wordt.

Werkvelden

Ter illustratie worden hierna per thema/werkveld enkele in het oog springende onderzoeksprojecten kort genoemd. Voor een uitgebreider overzicht verwijs ik u graag naar ons publieke jaarverslag, te vinden op publicaties.stowa.nl

AFVALWATERZUIVERING

Onderzoek naar Zuivering van de Toekomst

Op 14 januari 2026 ging, na maandenlange voorbereidingen in 2025, het project Zuivering van de toekomst officieel van start. In dit gezamenlijke traject onderzoeken de waterschappen Vallei en Veluwe, Rijn en IJssel, Stichtse Rijnlanden, Hollands Noorderkwartier, Hollandse Delta, Rijnland, Aa en Maas, Drents Overijsselse Delta en STOWA hoe een nieuw zuiveringsconcept eruit moet zien, een concept dat klaar is voor de uitdagingen van de toekomst. Belangrijke aspecten daarbij zijn: het terugwinnen van energie en grondstoffen, energie- en klimaatneutraliteit, excellente afvalwaterzuivering. Daarbij wordt ook de markt nadrukkelijk betrokken. Op 21 januari vond er een drukbezochte bijeenkomst plaats voor geïnteresseerde marktpartijen.

In de eerste fase van het onderzoek brengen de partijen tien tot twintig mogelijke combinaties van zuiveringstechnieken in kaart: zogenoemde technologietreintjes. Ze onderzoeken hoe deze scoren op waterkwaliteit, energiegebruik, grondstoffenbehoud en klimaatimpact. Verschillende kennisinstututen denken mee over de vraag: wanneer is een concept écht beter dan een ander? Begin 2026 werd een marktconsultatie gehouden waar bedrijven, startups en kennisinstellingen bijgepraat werden over het programma en waar de mogelijkheden voor samenwerking werden verkend. In 2026 wordt concreet verder gesproken met veelbelovende samenwerkingspartners.

Meer weten?

- [Bekijk de presentatie Zuivering van de Toekomst tijdens de marktconsultatiedag](#)
- [Bekijk de projectpagina Zuivering van de toekomst | STOWA](#)
- [Lees een uitgebreid artikel over dit project in STOWA ter Info 96](#)

Van vlokkig slib naar korrelslib: meer zuiveren op minder ruimte

STOWA, vijf waterschappen en Haskoning startten in 2025 op rwzi Wijk bij Duurstede een demonstratieonderzoek naar het toepassen van een continu aeroob-korrelslibproces op bestaande rioolwaterzuiveringen. Dat gebeurt tot op heden alleen batchgewijs, in Nereda®-installaties. Doel van de proef: het vergroten van de biologische zuiveringscapaciteit, zonder dat uitbreiding van de rwzi zelf (vooralsnog) nodig is. Een eerder uitgevoerde kleinschalige pilot op awzi Harnaschpolder liet veelbelovende resultaten zien.

Door het toepassen van een continu aeroob-korrelslibproces op zuiveringen kunnen de rwzi's zonder ingrijpende verbouwing mogelijk tien of twintig jaar extra meegaan en kan de zuiveringscapaciteit van de rwzi's worden uitgebreid. Het praktijkonderzoek op rwzi Wijk bij Duurstede bouwt voort op de pilot op awzi Harnaschpolder van het Hoogheemraadschap van Delfland.

Onderzoek naar nieuw zuiveringsconcept om ultieme waterfabrieken dichterbij te brengen

STOWA startte in 2025 met waterschappen en KWR een onderzoek naar een nieuw zuiveringsconcept: FRA-SO-CO-VAL: FRActioneren-SORteren-COncentreren-VAloriseren. Hiermee wordt gezuiverd rioolwater (effluent) voorbehandeld om daarna met membranen te worden behandeld. Deze voorbehandeling voorkomt de vorming van problematische concentraatstromen en opent de deur naar

hoogwaardig hergebruik van rwzi-effluent. Als de proef slaagt, komt de ultieme waterfabriek een stap dichterbij.

Het idee van de waterfabriek wordt ook onderzocht in het project De Ultieme Waterfabriek, waar STOWA aan deelneemt. In dit langjarige project, dat in 2025 liep en eind 2026 wordt afgerond, wordt onder meer onderzocht of het technisch mogelijk is gezuiverd rioolwater op te waarden tot drinkwater, en wat daarvan de consequenties zijn voor het gehele watersysteem. Ook wordt in dit project in kaart gebracht welke wetten en regels moeten veranderen voor grootschalige toepassing van effluent als bron voor drinkwater.

Meer weten?

- [Bekijk de projectpagina van het project Circulair Effluent](#)
- [Bekijk de projectpagina van de Ultieme Waterfabriek](#)
- [Lees een artikel over de stand van zaken rond de Ultieme Waterfabriek](#)

WATERKWALITEIT

Update Sleutelfactor Toxiciteit

In het overgrote deel van het Nederlandse oppervlaktewater lijdt het waterleven onder uiteenlopende verontreinigende stoffen, zoals PFAS, pesticiden, geneesmiddelenresten en industriële chemicaliën. De optelsom van al die stoffen, de toxische druk genoemd, is vaak veel te hoog. Antwoord op de vraag welke giftige stoffen de belangrijkste boosdoeners zijn, helpt waterschappen en andere verantwoordelijke partijen bij het nemen van de juiste maatregelen. De Sleutelfactor Toxiciteit, een van de negen door STOWA ontwikkelde [ecologische sleutelfactoren](#), geeft dat inzicht. In versie 3.0, waaraan in 2025 werd gewerkt, helpt kunstmatige intelligentie (AI) om meer verontreinigende stoffen en het effect ervan in beeld te krijgen.

Meer weten?

- [Bekijk de website sleutelfactortoxiciteit.nl](#)
- [Bekijk de projectpagina over dit project](#)
- [Lees een uitgebreid artikel over dit onderzoeksproject in STOWA ter Info 97](#)

Project Ecologische BEOordeling (EBEO) 2.0 in volgende fase met oplevering nieuw beoordelingsinstrument

Eind 2025 werd de bètaversie opgeleverd van de EBEO2.0-tool. Deze online tool ondersteunt waterbeheerders bij het uitvoeren van een beoordeling van de ecologische waterkwaliteit aan de hand van aanwezige soorten en hun milieu- en habitatvoorkeuren. Daarmee geeft deze nieuwe beoordelingsmethode – samen met de Ecologische Sleutelfactoren – uitstekende handvatten voor het nemen van de juiste, kosteneffectieve verbetermaatregelen en voor het beoordelen van de effectiviteit van genomen maatregelen. De EBEO-tool werd samen met de waterbeheerders ontwikkeld in Living Labs: gebieden met uiteenlopende watertypen.

In regionale sessies konden waterbeheerders *hands-on* met de methodiek en datasets voor hun eigen watertypen aan de gang. Het is de bedoeling dat er voor de zomer van 2026, mede op basis van de bevindingen uit de regioessies, een eerste voldragen versie wordt gelanceerd. Daarna wil STOWA de methodiek breed gaan uitrollen. Daarvoor wordt een opleidingstraject ontworpen en zal een symposium worden georganiseerd.

Meer weten?

- Ga naar www.stowa.nl/ebeo

Actualisatie Ecologische Sleutelfactoren

STOWA startte in 2025 met een actualisatie van de Ecologische Sleutelfactoren (ESF's). De waterbeheerders gebruiken de ESF's al jaren voor het doorgronden en analyseren van de ecologische waterkwaliteit in zowel stilstaand als stromend water. De Ecologische Sleutelfactoren geven waterbeheerders inzicht in de vraag in hoeverre er wordt voldaan aan de belangrijkste abiotische (niet-levende) voorwaarden die nodig zijn voor een goede ecologische waterkwaliteit, zoals nutriënten en lichtklimaat. De systematiek vormt daarmee een mooi geheel met EBEO, waar juist wordt gekeken naar de organismen zelf (de biotiek). Bekijk alle sleutelfactoren op www.ecologischsleutelfactoren.nl.

Om de kwaliteit en de toepasbaarheid verder te verbeteren, wordt de methodiek inhoudelijk geactualiseerd. Ook wil men het gebruiksgemak, de toekomstbestendigheid en de communicatie rond de sleutelfactoren verbeteren. In het project wordt naast een inhoudelijke verbetering veel aandacht besteed aan het creëren van draagvlak voor het gebruik door samen met gebruikers en wetenschappers goed te kijken naar toepasbaarheid en kwaliteit.

Herziene uitgave van het standaardwerk waterplanten en waterkwaliteit

In april 2025 verscheen de volledig vernieuwde en uitgebreide versie van het boek 'Waterplanten en Waterkwaliteit'. Net als bij de voorgaande versie (uit 1988) werden daarvoor jarenlang, overal in Nederland, talloze locaties bemonsterd. Het resultaat daarvan staat in het boek. Het geeft inzicht in de relatie tussen het voorkomen van bepaalde waterplanten en de ecologische waterkwaliteit ter plekke. In juni werd de uitgave tijdens een drukbezocht symposium nader toegelicht.

Meer weten?

- [Lees een uitgebreid artikel in STOWA ter info 95 over de geleerde lessen uit het waterplantenonderzoek](#)

WATERVEILIGHEID

2025: Jaar van de mobiele waterkering

In april 2025 organiseerden de TU Delft, het Hoogheemraadschap van Delfland en STOWA in Delft een bijeenkomst over alternatieven voor de zandzak. Tijdens de bijeenkomst werden ook enkele mobiele waterkeringen gedemonstreerd. Dat gebeurde bij Flood Proof Holland. Een paar maanden later verscheen een STOWA-rapport over onderzoek naar de mogelijkheden dit soort keringen sneller en effectiever in te kunnen zetten bij overstromingsdreiging.

De traditionele zandzak heeft duidelijk zijn pluspunten. Het is een relatief goedkoop systeem, universeel en eenvoudig uitbreidbaar in hoogte en breedte. Maar het is ook zeer arbeidsintensief, zeker als er grote lengtes moeten worden neergelegd. Allemaal redenen voor STOWA om ook aandacht te vragen voor alternatieven voor die bekende zandzak en 2025 uit te roepen tot 'het jaar van de mobiele kering'.

Tijdens de bijeenkomst in Delft kregen de deelnemers een live demonstratie van een tiental mobiele keringen, met fraaie namen als Waterschot, TubebARRIER of NoFloods. STOWA liet naar aanleiding van deze bijeenkomst van zeven verschillende typen mobiele keringen en één tijdelijke kering korte video's maken waarin de werking van de kering wordt uitgelegd en wordt verteld waarvoor ze wel en niet inzetbaar zijn. De productie van de video's werd mede mogelijk gemaakt door het Interreg-NWE project [FlashFloodBreaker](#), waar STOWA projectpartner bij is.

Deltares werkte in 2025 voor STOWA ondertussen aan een uitgebreid overzicht van mobiele keringen en hun toepassingsbereik. Dit overzicht kan beheerders helpen bij het maken van hun keuze. Het overzicht is naar verwachting begin 2026 gereed en krijgt een plek in de [wiki noodmaatregelen](#), een initiatief van STOWA en Rijkswaterstaat.

Meer weten?

- [Bekijk het STOWA-rapport Van zandzak naar innovatie\(...\)](#)
- [Lees een uitgebreid verslag van de bijeenkomst over mobiele keringen](#)
- [Bekijk de video's over de werking van uiteenlopende typen mobiele waterkeringen](#)

Langjarige monitoringcampagne grondwaterstanden boezemkaden

In 2025 werden de eerste resultaten bekend van een langjarige monitoringcampagne van de grondwaterdynamiek (sinds 2020) in een aantal boezemkades. De aanleiding waren de toenemende langere perioden van droogte. De grondwaterstanden wisselen sterk bij wisselende weersomstandigheden, zo blijkt. Zowel in de tijd als in de ruimte. Dat maakt het gedrag van de kades minder voorspelbaar dan eerder gedacht

De meetresultaten na enkele natte en droge jaren geven inzicht in de grondwaterdynamiek van dijken en de invloed op de stabiliteit ervan. Zowel extreme droogte als natheid als de afwisseling daartussen kunnen de stabiliteit van kades aantasten of juist versterken, zo blijkt. Uit het onderzoek kwam vooral naar voren dat neerslag een onderschat risico is voor de stabiliteit van kades. Alleen naar de boezemwaterstand kijken is niet genoeg; ook neerslag en grondwaterstanden moeten in beeld zijn. Het is noodzakelijk om de freatische lijn, de grondwaterstand in de dijk, en de invloed van neerslag te volgen.

Meer weten?

- [Lees een artikel over grondwatermonitoring in kades in STOWA ter Info 96](#)
- [Bekijk het onderzoeksrapport 'Impact van de natte winter 2023-2024 op boezemkaden'. Lessen voor dijkveiligheid: opgetreden schades en freatische lijnen'](#)

Internationale ontwikkelingen op het gebied van waterveiligheid

Bij waterveiligheid liepen er in 2025 een aantal activiteiten met een sterke internationale component: de EU-Interregprojecten FlashFloodBreaker en BONSAI, én een internationaal beverssymposium.

In 2024 startte het Interreg-NWE project FlashFloodBreaker, een project waar ook STOWA aan deelneemt. Een *flash flood* is een snelle stijging van het water in laaggelegen gebieden, die binnen drie tot zes uur optreedt bij zware regenval. STOWA is verder de leadpartner van het Interreg-NWE project BONSAI, dat staat voor *Boosting flood resilience in estuarine systems anticipating shifting climate zones*. In dit Europese Interregproject ontwikkelen projectpartners uit België, Duitsland, Frankrijk en Nederland kennis en vaardigheden om de getijdenestuaria in Noordwest-Europa voor te bereiden op de gevolgen van de klimaatverandering.

Begin 2025 kwamen beverspecialisten uit veertien verschillende landen, waaronder Duitsland, Oostenrijk, Verenigd Koninkrijk en Zwitserland, mede op initiatief van STOWA naar Wageningen. Ze spraken over de technische mogelijkheden om schade door graverij te beperken, maar bijvoorbeeld ook over de interactie tussen bever en mens. Op 7 maart was er aansluitend een internationaal webinar: 'Highwater refuges for beavers to protect vital infrastructure like dikes and (rail)roads'. Inmiddels hebben de deelnemers zich georganiseerd in een Community of Practice, en worden kennis en ervaringen uitgewisseld via [een nieuwe Engelstalige website](#) die door STOWA wordt beheerd.

Over graverij gesproken: STOWA liet in 2025 voor tien diersoorten factsheets maken over gravers waarmee spoor- en dijkbeheerders de meeste schade-ervaringen hebben. Ook kreeg de landingspagina Graverij van STOWA www.stowa.nl/graverij een update.

Meer weten?

- [Bekijk de projectpagina van BONSAI](#)
- [Bekijk de projectpagina van FlashFloodBreaker](#)
- [Bekijk de factsheets graverij](#)
- [Bekijk landingspagina Graverij op stowa.nl](#)
- [Bekijk de website van het Kenniscentrum Bever](#)

- [Bekijk de Engelstalige website over graverij door bevers](#)

KLIMAATADAPTATIE

Belangrijke resultaten kennisprogramma DROOGTE!

Zomers met lange, droge perioden komen steeds vaker voor. Wat betekent dit voor het waterbeheer, en in het verlengde daarvan: landbouw en natuur? Om die vragen te beantwoorden en handelingsmogelijkheden te verkennen, startte STOWA in 2024 kennisprogramma DROOGTE! In september 2025 werden tijdens een groot symposium de belangrijkste tussenresultaten gepresenteerd. Het programma loopt in 2026 door, met nieuwe kennisvragen.

In 2024 en 2025 werd onder meer [een afwegingskader](#) ontwikkeld voor het bij droogte inlaten van gebiedsvreemd water in natuurgebieden. Dat helpt water- en terreinbeheerders bij het beantwoorden van de vraag: accepteer ik droogte in een natuurgebied, of kies ik ervoor om water in te laten van veelal mindere kwaliteit? In 2025 werd ook het [Raamwerk 'Verantwoord infiltreren en aanvullen van grondwater, met zorg voor de grondwaterkwaliteit'](#) ontwikkeld. Dit raamwerk geeft inzicht in de vraag onder welke (waterkwaliteits)voorwaarden je grondwater kunt aanvullen. Verder werd nagedacht over grondwateronttrekkingsplafonds. Verder werd gekeken naar de effecten op de waterkwaliteit: wat betekent langdurige droogte voor het halen van KRW-doelen en welke (extra) maatregelen moeten we nemen om de doelen te halen? Dit onderwerp wordt de komende jaren verder uitgewerkt.

Een andere vraag over droogte was: wat is het effect van verzilting, in het bijzonder de dynamiek in zoutconcentraties door het jaar heen, op landbouw, natuur en het halen van de KRW-doelen? Om waterbeheerders te ondersteunen bij de vraag hoe ze praktisch moeten omgaan met de grillige zoet-zoutdynamiek, werd in 2025 een [Afwegingskader zoet-zoutdynamiek](#) ontwikkeld. Tevens werd onderzocht of bestaande methoden voor grond- en oppervlaktewaterbeheer toepasbaar zijn voor de watervraagstukken van nu. Uit [de studie 'Terug naar de waterbasis\(...\)'](#) uit 2025 kwam naar voren dat met name de zogenoemde GGOR- methode nog heel goed bruikbaar is.

In het programma werd tot slot onderzocht welke juridische instrumenten er zijn om iets te doen tegen verdroging en droogte (best veel, zo blijkt), en hoe je kunt omgaan met (voorzienbare) natschade. Het eruit voortvloeiende rapport 'Omgaan met natschade als gevolg van droogte en verdroging' bevat een stappenplan waarmee de onderzoeksresultaten praktisch toepasbaar zijn gemaakt.

Meer weten?

- [Lees meer over de aanleiding, achtergronden en resultaten van het kennisprogramma DROOGTE! op stowa.nl](#)
- [Bekijk de online uitgave STOWA ter Info 95 \(zomer 2025\), die geheel gewijd was aan droogte](#)
- [Bekijk het onderzoeksrapport over het omgaan met natschade als gevolg van de bestrijding van droogte en verdroging](#)

Start programma Omgaan met zout in landbouw, natuur en waterbeheer

De ministeries van LNV en IenW, Rijkswaterstaat en STOWA startten in 2025 het meerjarige programma 'Omgaan met zout in landbouw, natuur en waterbeheer'. Aanleiding vormt de toenemende verzilting van water en bodem, mede een gevolg van klimaatverandering. Dat levert de nodige kennisvragen op, die in dit programma worden beantwoord. In 2025 werd ook een start gemaakt met de uitvoering. Hoeveel zoet doorspoelwater hebben we in de toekomst bijvoorbeeld nodig? Kunnen we dat realiseren? Hoeveel zout in het (beregening)water geeft schade? Welke maatregelen kunnen we nemen om de schade te beperken? En wegen deze maatregelen op tegen de kosten?

Om antwoord te kunnen geven op deze vragen, is meer kennis nodig over bijvoorbeeld zouttoleranties van gewassen en natuur, effecten van beregening met zilt(er) water en verzilting van de bodem. Bij de uitvoer van het programma waren in 2025 de kennisinstellingen Wageningen Environmental Research (WEnR), Wageningen Plant Research (WPR), Deltares, KWR en Van Geest Ecologie betrokken.

Meer weten?

- Bekijk het [Programmaplan Omgaan met zout in landbouw, natuur en waterbeheer](#)

Klimaatadaptatie in stedelijk gebied

STOWA hield zich in 2025 ook bezig met het klimaatrobuust(er) maken van stedelijke gebieden. Hier zijn hemelwaterafvoer, riolering, overstorten en drainage nauw verweven met het oppervlaktewatersysteem. Zowel een teveel als een tekort aan water kan grote invloed hebben op de leefbaarheid in een stedelijke omgeving. Bovendien kunnen extremen de waterkwaliteit negatief beïnvloeden. We werkten in het project 'Watervraag gebouwd gebied' onder meer aan antwoorden op de ontwikkeling van de watervraag in stedelijk gebied. In 2025 lieten we ook een handreiking opstellen om de DPRA-stresstest aan te laten sluiten op de bovenregionale stresstest. De DPRA-stresstest onderzoekt hoe kwetsbaar een gebied kan zijn voor wateroverlast, hitte, droogte en overstroming.

Speciale aandacht was er in 2025 voor de positie van hemelwater in de stad. Veel waterschappen (en gemeenten) worstelen met de vraag hoe ze moeten omgaan met hemelwater. STOWA agendeert voor de waterschappen dit dilemma en faciliteert bij het zoeken naar oplossingen. In 2025 verscheen er onder meer een beslisboom voor het beoordelen van de waterkwaliteit van hemelwater. Het helpt bij het opsporen van de bronnen van vervuiling en het aanpakken ervan.

Meer weten?

- [Lees een achtergrondartikel in de STOWA ter Info over droogte in de stad](#)
- [Lees een uitgebreid artikel in de STOWA ter Info over het omgaan met hemelwater in de stad](#)

STEDELIJK WATERBEHEER EN WATERKETEN**Meer grip op indirecte lozingen**

Indirecte lozingen – lozingen van stoffen op het riool door bedrijven – vormen een steeds groter probleem voor de waterschappen. Ze kunnen de werking van de zuivering verstoren en daarmee de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater negatief beïnvloeden. Vandaar dat STOWA in 2025 een aantal activiteiten ontplooid om meer grip te krijgen op deze lozingen. Zo richtte STOWA in 2025 een kennisnetwerk Grip op indirecte lozingen op. Het kennisnetwerk gaat onder meer onderzoeken of tools die gebruikt worden om inzicht te krijgen in bronnen van stoffen, maar ook om prioriteiten te stellen voor bijvoorbeeld vergunningverlening, toezicht en handhaving, geharmoniseerd kunnen worden. Daarnaast startte STOWA onderzoeken of je met behulp van AI en slimme data-analyse op basis van meetdata in de waterketen specifieke concentratiepatronen kunt afleiden voor verschillende afvalwaterstromen (huishoudelijk, hemelwater en industrie). Deze patronen kunnen helpen om inzicht te krijgen in de herkomst van stoffen in het rioolwater, zodat eventuele maatregelen hierop kunnen worden afgestemd.

STOWA en Omgevingsdienst NL lieten in het najaar van 2025 een factsheet opstellen waarin de rollen, taken en verantwoordelijkheden rond indirecte lozingen zoals nu in de wet staan worden uitgelegd. Dit document werd eind van het jaar gepubliceerd. Aansluitend daarop organiseerde STOWA samen met Omgevingsdienst NL twee webinars waarin tekst en uitleg werd gegeven. Er werd ook gestart met een online spreekuur Grip op indirecte lozingen.

Meer weten?

- [Bekijk de projectpagina van het Kennisnetwerk Grip op Indirecte Lozingen](#)
- [Download het factsheet Indirecte lozingen in de Omgevingswet: taken, bevoegd gezag en advies](#)

Programma Professioneel Afvalwatertransport (PAT): faalkansenmodel en incidentenregistratie

Het Programma Professioneel Afvalwatertransport (PAT) van STOWA heeft tot doel het beheer van het afvalwatertransport in Nederland zo te verbeteren, dat het afvalwatertransport nu en in de toekomst is

gewaarborgd. In 2025 werd daarvoor onder meer een centrale incidentenregistratie opgezet. Ook kwam een faalkansenmodel gereed.

Meer weten?

- [Bekijk de projectpagina van het programma Professioneel Afvalwatertransport \(PAT\)](#)
- [Lees een nieuwsbericht over het ontwikkelde faalkansenmodel](#)

ENERGIETRANSITIE

Aquathermie: in kaart brengen ecologische effecten

Aquathermie kan een belangrijke bijdrage leveren aan de energietransitie en de klimaatambities van de waterschappen. Bij het terugwinnen van warmte uit oppervlaktewater (TEO) kunnen echter onbedoelde neveneffecten optreden voor het waterleven. STOWA liet in 2025 een advies opstellen voor het monitoren van de effecten van koudelozingen. Tevens werd gestart met een actualisatie van de handreiking Ecologische effecten TEO-systemen.

STOWA deed in 2025 ook mee aan een pilotonderzoek in de Sloterplassen. Hier worden meerdere typen warmteterugwininstallaties getest, om te onderzoeken wat het directe effect is van de installaties op het waterleven. STOWA en de andere opdrachtgevers willen graag weten wat de schade van uiteenlopende warmteterugwininstallaties is, en hoe die schade doorwerkt in het ecosysteem. Dit kan handvatten geven voor het ontwerpen van TEO-systemen met minimale schade aan het waterleven. Ook zouden waterbeheerders bij beoordeling van vergunningaanvragen eisen kunnen stellen aan het type installatie: combinaties van filter en warmtewisselaar.

Om TEO verantwoord toe te passen, is het essentieel dat ecologische effecten zorgvuldig worden meegenomen in de vergunningverlening en het systeemontwerp. STOWA heeft hiervoor een handreiking Ecologische effecten TEO-systemen laten ontwikkelen. Halverwege 2025 werd gestart met een herijking van de handreiking.

Meer weten?

- [Download het monitoringsadvies van TEO-systemen](#)
- [Bekijk de projectpagina over de herijking van de Handreiking ecologische effecten](#)

Onderzoek naar mogelijkheden voor plaatsen zonnepanelen op dijken

Begin 2025 verscheen een STOWA-rapport dat verslag deed van een onderzoek naar de vraag of dijken verantwoord kunnen worden benut voor de opwekking van zonne-energie, zonder in te boeten op waterveiligheid. De voorzichtige conclusie luidde dat het plaatsen van zonnepanelen op dijken op dit ogenblik te duur is voor grootschalige toepassing.

Meer weten?

- [Bekijk het STOWA-rapport Zon op dijken. Kansen en aandachtspunten](#)

DIVERSEN

Sleutelen aan de STOWA-strategie

STOWA startte in februari 2025 het werk aan een nieuwe strategie. Begin 2026 mondt dat traject uit in nieuwe accenten en speerpunten voor de periode 2026-2031.

Zoals de titel 'Effect in Uitvoering' aangeeft, blijft kennistoepassing in de praktijk van waterbeheer een centrale rol spelen. Speciale aandacht is er voor kennisdoorwerking van onze STOWA producten en brede en frisse blikken toevoegen. Startpunt daarbij is de vraag: waar liggen waterbeheerders wakker van? En wat betreft het antwoord: uitvoeringskracht is zeker een onderdeel dat waterbeheerders hoofdbrekens

geeft, in een tijd met zoveel uitdagingen, prioriteiten en maatschappelijke ontwikkelingen. Daarom is STOWA's hoofdthema voor de komende 3 jaar "Waterbeheerders helpen beter tot uitvoering te komen".

STOWA ter Info en brochure over het gebruik van AI in het waterbeheer

Het gebruik van nieuwe digitale technologie en kunstmatige intelligentie wordt in hoog tempo staande praktijk in het onderzoek dat STOWA laat uitvoeren. Dingen die tot voor kort onmogelijk of heel lastig leken, komen in hoog tempo binnen handbereik. Wat betekent dit voor de werkwijze van STOWA, en voor de samenwerking met het Waterschapshuis? In 2025 kwam het begin van de antwoorden.

STOWA liet samen met het Waterschapshuis de brochure '[AI aan zet in het waterbeheer](#)' maken. De brochure geeft een aantal voorbeelden van het toepassen van AI in het waterbeheer, maar gaat ook dieper in op allerlei (ethische) vragen rondom het gebruik van AI. STOWA bracht in december 2025 ook een speciale uitgave van de STOWA ter Info uit over digitale transformatie en het gebruik van AI. De in het online magazine beschreven voorbeelden laten zien dat digitale vorm en vakinhoudelijke inhoud steeds meer met elkaar verstrengeld raken.

Meer weten?

- [Download de brochure 'AI aan zet in het waterbeheer'](#)
- [Bekijk de STOWA ter Info 97 over digitale transformatie](#)

Aandacht voor waterbeheer en cultuurhistorie: leren van het verleden voor nu en straks?

De belangstelling voor erfgoed en cultuurhistorie groeit flink bij de waterschappen. Komt dat voort uit teruggevonden trots op ons waterstaatkundige verleden, of is er meer aan de hand? Zijn de stuwen, sluisen, gemalen en waterstaatskaarten van toen wellicht bruikbaar voor de wateropgaven van nu? Levert het betere plannen op, met meer draagvlak? STOWA besteedde er in 2025 de nodige aandacht aan. Onder meer met de uitgave van een speciale STOWA ter Info. In deze uitgave gingen we dieper in op vragen als: hoe verhouden de waterschappen zich tot hun eigen erfgoed? Hoe neem je erfgoed mee in nieuwe projecten? Wat levert de restauratie van oude stuwen en gemalen het waterschap op, behalve een mooi fotomoment, en goodwill van inwoners en toeristen? En welke betekenis hebben cultuurhistorische waterkennis en waterstaatkundig erfgoed voor de huidige opgaven van de waterschappen?

In de uitgave werd ook stilgestaan bij het samenwerkingsverband dat STOWA heeft met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed RCE. Beide partijen werken onder meer samen aan het project 'Water, bodem en cultuurhistorie sturend'. Eind december werd als resultaat van deze samenwerking de Watertijdreis opgeleverd, een digitaal platform waarop je via historische waterstaatskaarten terug kunt reizen tot begin 19e eeuw. Tot slot: in de nazomer bracht STOWA met medewerking van de Unie van Waterschappen en IPO een rapport uit over waterwerven en cultuurhistorie. Daaruit komt naar voren dat cultuurhistorie nog maar beperkt en niet structureel wordt toegepast in waterveiligheidsopgaven. Het meenemen van cultuurhistorie bij waterveiligheidsopgaven kan leiden tot betere plannen en het draagvlak onder belanghebbenden vergroten.

Meer weten?

- [Bekijk de STOWA ter Info 94 over waterbeheer en cultuurhistorie](#)
- [Ga naar de Watertijdreis](#)
- [Download het rapport Waterwerven en Cultuurhistorie. Visie en actieplan](#)

5. Samenwerking

STOWA streeft met andere kennisinstellingen en organisaties naar het afstemmen of gezamenlijk uitvoeren van onderzoeken, dit uit het oogpunt van kosteneffectiviteit en het voorkomen van dubbelingen. Al meer dan tien jaar doet STOWA dit in het [Ontwikkelingsprogramma Regionale Keringen](#) (ORK; provincies en waterschappen) en het [programma Professionaliseren Instandhouding Waterkeringen](#) (PIW;

Rijkswaterstaat en waterschappen). Door projecten als het Nederlands Hydrologisch Instrumentarium (NHI) is samenwerking in het algemeen en die met het ministerie van IenW, provincies, drinkwaterbedrijven en de uitvoerende instituten nog verder versterkt. De relatie met het ministerie van LNV is verder versterkt door de uitvoering van het Nationaal Onderzoek Broeikasgassen Veenweiden (NOBV).

Lopende samenwerkingsrelaties in 2025 waren die met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), stichting RIONED, ProRail en het Kennisnetwerk Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit (OBN). De internationale samenwerking met de partners in Polder2C's-project in de Hedwige- en Prosperpolder is afgesloten. Met een deel van deze partners wordt de samenwerking voortgezet in de Interregprojecten als Flashfloodbreaker en BONSAI: *Boosting flood resilience in estuarine systems anticipating shifting climate zones* (zie hoofdstuk 4 onder de kop Waterveiligheid)

Buitenlandse partners

STOWA zoekt ook internationaal naar samenwerking. Het merendeel van de opgaven voor de waterbeheerders in Nederland is immers niet uniek voor Nederland. Sterker nog: al onze opgaven doen zich elders in de wereld ook voor. STOWA zoekt die samenwerking onder meer door deelname in EU-kennisprogramma's en via uitwisseling van kennis in gremia als de Kring van zeeverende ingenieurs, ECOSTAT en werkbezoeken van het Platform Ecologisch Herstel Meren en Plassen. Een speciale samenwerking is die binnen de Global Water Research Coalition, een wereldwijd samenwerkingsverband van organisaties op het gebied van Waternet.

Figuur. Leden van de Global Water Research Coalition

6. Resultaten kennisdeling & kennisontsluiting

STOWA werkt actief aan het ontsluiten, verspreiden, delen en verankeren van de ontwikkelde en bijeengebrachte kennis. Dat doen we onder meer via onze eigen website, themasites, landingspagina's, onderzoekspublicaties, praktisch toepasbare handreikingen, handleidingen en instrumenten, webinars, fysieke bijeenkomsten, maandelijkse nieuwsbrieven en een online kwartaalmagazine.

Alle uitgaven van STOWA zijn kosteloos te downloaden van www.stowa.nl, onder Publicaties. Publicaties op het terrein van het waterbeheer - niet alleen die van STOWA - worden in opdracht van STOWA ook opgenomen in de Hydrotheek, de online database met meer dan 50 duizend bronnen over water en

watergerelateerde onderwerpen. De database wordt in opdracht van STOWA beheerd door Wageningen Universiteit.

Publicaties

- 47 onderzoeksrapporten

Top 10 gedownloade onderzoeksrapporten

- STOWA 2018-49 | Maatlatten voor natuurlijke watertypen, versie mei 2024 1940
- STOWA 2025-21 | verantwoord infiltreren en aanvallen grondwater 1113
- STOWA 2024-25 | Raamwerk biodiversiteit 2.0 785
- STOWA 2018-50 | Omschrijving MEP en maatlatten voor sloten en kanalen KRW 622
- STOWA 2025-21 | Verantwoord aanvullen en infiltreren (schema's) 587
- STOWA 2010-28 | Handboek Hydrobiologie, boek III (vegetatie, macrofauna, vis), versie 2019 576
- STOWA 2025-21 | Verantwoord infiltreren en aanvullen grondwater (overzichtstabel) 576
- STOWA 2025-24 | Processchema Toetsingskader waterkwaliteit 424
- STOWA 2009-37 | Handreiking natuurvriendelijke oevers 419
- STOWA 2019-19 | Neerslagstatistiek en -reeksen voor het waterbeheer 2019 404

Totaal aantal publicatie-downloads in 2025: 38.158 (2024: 35.405)

Top 10 bekeken Deltafacts

- Room for the river 211
- Rivierkreeften (update 2025) 159
- Meerlaagsveiligheid in de praktijk 68
- Nutriënten en het ecologisch functioneren van oppervlaktewateren 68
- Ondergrondse waterberging 65
- Hergebruik van effluent, versie 2 (maart 2021) 63
- Zonnepanelen op water 61
- Verdamping 56
- Nieuwe normering waterveiligheid versie juni 2019) 56
- Bouwen met natuur in beken 54

Totaal Deltafact-downloads in 2025: 3240 (2024: 3471)

Uitgaven

- 4 STOWA ter Info e-zines: 1007 notificianten (2024: 780). > [Bekijk alle e-zines](#)
- 10 digitale nieuwsbrieven: 5961 abonnees (2024: 5330 abonnees). > [Bekijk het nieuwsbrievenarchief](#)
- 2 Hydrotheek nieuwsbrieven 1482 abonnees (was 1456). > [Bekijk het hydrotheekarchief](#)

Bijeenkomsten

STOWA hield in 2025 80 bijeenkomsten (2024: 64 stuks)

De bijeenkomsten organiseerden we alleen, of samen met andere bijeenkomsten

- 28 online bijeenkomsten
- 52 fysieke bijeenkomsten

Website

In 2025 kwamen er in totaal 141.900 actieve bezoekers op stowa.nl, een groei van 15,2 % ten opzichte van 2024 (123.300 bezoekers).

LinkedIn

We plaatsten in 2025 109 berichten op onze bedrijfspagina op LinkedIn. Er werden 352 tekstuele reacties op deze posts gegeven en meer dan 5600 emoji-reacties. Ultimo 2025 had STOWA 7062 volgers op LinkedIn. Dat waren er eind 2024 5822.

[> Volg ons op LinkedIn](#)

Publicaties

Hieronder treft u een overzicht aan van de rapporten en Deltafacts die STOWA in 2025 heeft uitgebracht.

De publicaties hebben we gerangschikt op thema. De rapporten zijn te downloaden via de links en op onze website stowa.nl. De Deltafacts vindt u op deltafacts.nl.

Amersfoort, maart 2026

Mark van der Werf
Directeur

Jaarcijfers 2025

A. Balans per 31 december 2025*(na resultaatbestemming)*

ACTIVA	<u>2025</u>	<u>2024</u>
	€	€
<i>Materiële vaste activa</i>		
Inrichting en inventaris kantoor Amersfoort	259.894	15.770
<i>Vlottende activa</i>		
Vorderingen	489.426	746.427
Overlopende activa	1.054.021	3.105.158
<i>Totaal vlottende activa</i>	<u>1.543.447</u>	<u>3.851.585</u>
<i>Liquide middelen</i>	18.777.502	14.339.048
TOTAAL ACTIVA	20.580.843	18.206.404
PASSIVA	<u>2025</u>	<u>2024</u>
	€	€
<i>Eigen vermogen</i>		
Restreserve	1.856.667	1.054.504
Risicoreserve personeelszaken	375.827	369.319
Reserve lopende verplichtingen/ vastgezette budgetten	9.137.911	8.377.181
Resultaat boekjaar	-	-
<i>Totaal eigen vermogen</i>	<u>11.370.405</u>	<u>9.801.004</u>
<i>Vlottende passiva</i>		
Kortlopende schulden	1.595.093	2.948.746
Overlopende passiva	7.615.345	5.456.654
<i>Totaal vlottende passiva</i>	<u>9.210.438</u>	<u>8.405.400</u>
TOTAAL PASSIVA	20.580.843	18.206.404

B. Staat van baten en lasten 2025

	<u>Jaar 2025</u>	<u>Begroting 2025</u>	<u>Jaar 2024</u>
	€	€	€
BATEN			
Bijdrage waterschappen	10.566.863	10.566.000	10.160.443
Bijdrage provincies	260.325	260.000	250.313
Aanvullende bijdragen in projecten	11.032.645	11.733.000	15.244.920
Overige inkomsten	583.581	200.000	628.146
Reserve	0	0	10.701
TOTAAL BATEN	22.443.414	22.759.000	26.294.523
	<u>€</u>	<u>€</u>	<u>€</u>
LASTEN			
Bureau & algemene kosten			
Personeelskosten	1.265.329	1.685.000	1.433.939
Huisvestingskosten	143.946	150.000	120.507
Overige kosten	356.390	325.000	381.337
Totaal bureaunkosten & algemene kosten	1.765.665	2.160.000	1.935.783
Informatie & dienstverlening	582.080	550.000	484.000
Onderzoek & ontwikkeling	18.525.835	20.019.000	22.203.599
Overige lasten	433	0	368
Reserve	1.569.401	30.000	1.670.773
Totaal lasten	22.443.414	22.759.000	26.294.523

De resultaatbestemming wordt uiteengezet op bladzijde 36.

C. Kasstroomoverzicht

	<u>2025</u>	<u>2024</u>
Exploitatiesaldo	1.569.401	1.660.072
<i>Aanpassingen voor:</i>		
Afschrijvingen MVA	<u>27.386</u>	<u>13.300</u>
	27.386	13.300
<i>Veranderingen in werkkapitaal:</i>		
Mutatie kortlopende schulden	805.038	-3.019.195
Mutatie kortlopende vorderingen	<u>2.308.138</u>	<u>-2.210.585</u>
	3.113.176	-5.229.780
Operationele kasstroom	4.709.963	-3.556.408
Investerings in MVA	-271.510	-8.167
Desinvesteringen in MVA	<u>0</u>	<u>0</u>
	-271.510	-8.167
Investeringskasstroom	-271.510	-8.167
Mutaties langlopende schulden	0	0
Overige onttrekkingen	<u>0</u>	<u>0</u>
	0	0
Financieringskasstroom	0	0
Mutatie liquide middelen	<u>4.438.453</u>	<u>-3.564.575</u>
Beginstand liquide middelen	14.339.049	17.903.624
Eindstand liquide middelen	18.777.502	14.339.049
Mutatie liquide middelen	<u>4.438.453</u>	<u>-3.564.575</u>

D. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Organisatie

STOWA te Amersfoort, stichting ingeschreven onder nummer 41151257.

Doelstelling

De organisatie heeft tot doel om op het gebied van water(beheer) technisch onderzoek en ontwikkelingswerk te doen (laten) verrichten).

a. Algemeen

Vergelijkende cijfers

De in de jaarrekening opgenomen cijfers van het voorafgaande boekjaar zijn, indien noodzakelijk, voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

b. Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld volgens de Richtlijn voor de jaarverslaggeving RJ-640 (organisatie zonder winststreven). De jaarrekening is opgemaakt op basis van historische kostprijs. De waardering van de activa en passiva geschiedt, voor zover niet anders is vermeld, tegen geamortiseerde kostprijs. Winsten worden toegerekend aan de periode waarin ze zijn gerealiseerd. Verliezen worden verantwoord in het jaar waarin ze voorzienbaar zijn.

c. Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva

• Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

• Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, dan wordt hiermee bij de waardering rekening gehouden.

• Schulden en overlopende passiva

De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde.

d. Grondslagen voor de resultaatbepaling*Algemeen*

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en verrichte diensten enerzijds, en anderzijds de kosten en andere lasten van het jaar, gewaardeerd tegen historische kostprijzen.

Resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de kosten en andere lasten van het verslagjaar met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen. Winsten zijn verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen, welke hun oorsprong vinden in het boekjaar, zijn in aanmerking genomen zodra deze voorzienbaar zijn.

Baten

De baten betreffen de opbrengst van de in het verslagjaar ontvangen bijdragen van waterschappen, de provincies, (Europese) subsidies en overige partijen op het gebied van kennisontwikkeling en innovatie op het terrein van het waterbeheer.

Onder de overige baten zijn de rentevergoedingen op banktegoeden begrepen.

Lasten

Onder de lasten worden de directe aan de geleverde diensten toe te rekenen kosten verstaan.

De afschrijvingen op de materiële vaste activa zijn berekend door middel van vaste percentages van de aanschaffingswaarde, op basis van de verwachte economische levensduur. Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen, boekwinsten echter alleen voor zover de boekwinsten niet in mindering zijn gebracht op vervangende investeringen.

e. Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen.

E. Toelichting op de balans

ACTIVA

	Inrichting & Inventaris	Overige activa	Totaal
	€	€	€
Materiële vaste activa			
Cumulatieve aanschafwaarden	322.353	165.784	488.137
Cumulatieve afschrijving	-/- 322.353	-/- 150.014	-/- 472.367
Stand 1 januari	0	15.770	15.770
Investeringen	241.555	29.955	271.510
Desinvesteringen	-/- 322.353	-/- 101.574	-/- 423.927
Cumulatieve afschrijvingen desinv.	322.353	101.574	423.927
Afschrijvingen	-/- 16.543	-/- 10.843	-/- 27.386
Cumulatieve aanschafwaarden	241.555	94.165	335.720
Cumulatieve afschrijvingen	-/- 16.543	-/- 59.283	-/- 75.826
Stand 31 december	225.012	34.882	259.894
<i>Afschrijvingspercentage</i>	10%	20%	
		2025	2024
		€	€
Vlottende activa			
<i>Vorderingen</i>			
Debiteuren		408.239	654.650
Vorderingen OenO		54.386	89.863
Garantie huurpenningen		25.666	0
Overige vorderingen		1.135	1.914
<i>Totaal vorderingen</i>		489.426	746.427
<i>Overlopende activa</i>			
Vooruitbetaalde kosten Bureau		32.261	37.475
Vooruitbetaalde kosten O&O		66.434	52.424
Nog te ontvangen subsidies		950.956	3.015.259
Vooruitbetaalde verzekeringspremies		4.370	0
<i>Totaal overlopende activa</i>		1.054.021	3.105.158
Totaal vorderingen en overlopende activa		1.543.447	3.851.585

Liquide middelen*Betaalrekeningen*

NWB	18.766.220	14.282.272
RABO	11.259	56.710
Kas	22	66
<i>Totaal betaalrekeningen</i>	<u>18.777.501</u>	<u>14.339.048</u>

Spaarrekeningen

RABO	1	1
SNS	0	0
<i>Totaal spaarrekeningen</i>	<u>1</u>	<u>1</u>

Totaal liquide middelen

18.777.502

14.339.049

De post Liquide middelen schommelt over de jaren heen ; door vooruitbetaalde aanvullende bijdragen aan projecten is de stand relatief hoog. Verder wordt verwezen naar het kasstroom-overzicht.

PASSIVA

	2025	2024
	€	€
Eigen vermogen		
<i>Restreserve</i>		
Stand 1 januari	1.054.504	373.052
Mutatie boekjaar	802.163	681.452
Stand 31 december	1.856.663	1.054.504

Het voor de restreserve gewenste minimum wordt gesteld op 1.000.000 (*organisatorisch weerstandsv Vermogen*). Voor het overige is deze reserve beschikbaar voor herbestemming.

<i>Risicoreserve personeel</i>			
Stand 1 januari	369.319		380.020
Mutatie boekjaar	6.508	-/-	10.701
Stand 31 december	375.827		369.319

De stand van de risicoreserve personeel wordt bepaald door 40% van de brutosalarijskosten te berekenen. Deze voorziening wordt aangehouden voor het geval zich bijzondere situaties in de personele sfeer voordoen.

<i>Bestemmingsreserve projecten</i>			
Stand 1 januari	8.377.181		7.387.860
Budget Informatie en dienstverlening	550.000		550.000
Budget Onderzoek en ontwikkeling	8.286.000		7.882.000
Aanvullende bijdragen in projecten	11.032.645		15.244.920
Besteding Informatie en dienstverlening	-/- 582.080	-/-	484.000
Besteding Onderzoek en ontwikkeling	-/- 18.525.835	-/-	22.203.599
Stand 31 december	9.137.911		8.377.181

Alle gelden in deze Bestemmingsreserve projecten zijn door het bestuur toegewezen kredieten aan de programmacommissies voor de vier werkvelden en de activiteiten onder Informatie en dienstverlening. Deze kredieten bestemd voor de financiering van toezeggingen voor de uitvoering van projecten die al door de programmacommissies zijn vastgelegd. De Restreserve heeft dit jaar kunnen toenemen doordat de extra rente-inkomsten onder 'Overige inkomsten' voorzichtig waren begroot (2024: idem), alsmede dat een voorgenomen uitbreiding van de personeelscapaciteit nog niet heeft plaatsgevonden. Verder is er een eenmalige opbrengst verantwoord voor de ontvangen vergoeding voor de nieuwe inrichting en inventaris van de verhuurder.

Vlottende passiva

	<u>2025</u>	<u>2024</u>
	€	€
<i>Kortlopende schulden</i>		
Crediteuren	1.508.056	2.878.215
Loonheffingen	35.602	39.565
Overige schulden	51.435	30.966
	<hr/>	<hr/>
Totaal kortlopende schulden	1.595.093	2.948.746
<i>Overlopende passiva</i>		
Nagekomen inkoopfacturen Bureau	15.018	29.805
Nagekomen inkoopfacturen O&O	510.114	1.668.775
Vooruitontvangen subsidies/bijdragen	7.013.586	3.697.036
Vakantiegeldverplichting	9.060	9.797
Vakantiedagenverplichting	67.567	51.241
	<hr/>	<hr/>
Totaal overlopende passiva	7.615.345	5.456.654
Totaal vlottende passiva	9.210.438	8.405.400

Solvabiliteit

	<u>2025</u>	<u>2024</u>
	€	€
Solvabiliteitspercentage	123 %	117 %
<u>eigen vermogen</u>	<u>11.370.405</u>	<u>9.801.004</u>
vreemd vermogen	9.210.438	8.405.400

Voor het bepalen van het solvabiliteitspercentage is voor alle aanvullende bijdragen nagegaan welk deel al is besteed en welk deel nog niet. Het 'eigen vermogen' is daarom alleen opgebouwd uit nog niet bestede financiële middelen van de deelnemers in STOWA. Het 'vreemde vermogen' is onder andere opgebouwd uit het deel van de aanvullende bijdragen dat wel bestemd is voor een project maar nog niet besteed. Ten opzichte van andere organisaties is dit een hoog percentage, welke is toe te schrijven aan de bestemmingsreserve projecten.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN VERPLICHTINGEN, ACTIVA EN REGELINGEN

Huurverplichtingen

Sinds 1 november 2009 is STOWA gehuisvest in een kantoorpand in Amersfoort met een oppervlakte van 410.20 m². De jaarlijkse kosten inclusief voorschot servicekosten bedragen circa k€ 100. De huurprijs wordt geïndexeerd volgens de CBS index "CPI Alle huishoudens (2015=100)". In 2025 is de STOWA van de vierde naar de derde verdieping verhuisd op verzoek van de verhuurder. Er is een nieuwe huurovereenkomst getekend voor de duur van 10 jaar.

Overige verplichtingen

Bij de opstelling van deze jaarrekening waren er geen aansprakelijkheidstellingen jegens de STOWA. Evenmin liggen er financiële claims van het personeel en zijn risico's met betrekking tot eventuele arbeidsongeschiktheid en pensioen in voldoende mate afgedekt.

F. Toelichting op de staat van baten en lasten

BATEN

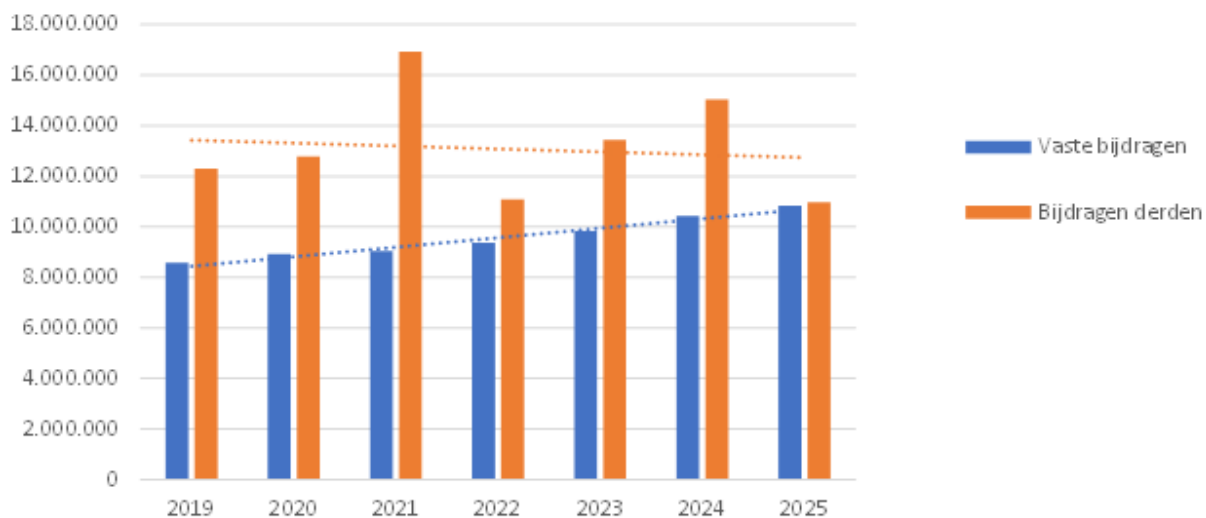
	Jaar 2025	Begroot 2025	Jaar 2024
	€	€	€
Bijdragen			
<i>Deelnemersbijdragen</i>			
Waterschappen	10.566.863	10.566.000	10.160.443
Provincies	260.325	260.000	250.313
Totaal deelnemersbijdragen	10.827.188	10.826.000	10.410.756

De jaarlijkse bijdragen worden elk jaar berekend door de bijdrage in het voorafgaande jaar te verhogen met het inflatiepercentage (CBS-huishoudens over het voorafgaande jaar), alsmede met een ambitie-toeslag van 1%. In de begroting 2025 is voor de inflatie rekening gehouden met een percentage van 3,0%. Voor de verdeling van de bijdrage over de waterschappen wordt uitgegaan van een vaste verdeelsleutel op basis van grootte / omvang.

	Jaar 2025	Begroot 2025	Jaar 2024
	€	€	€
<i>Aanvullende bijdragen</i>			
Waterschappen	2.264.991		2.546.273
Provincies	130.182		276.367
Ministeries	7.519.692		11.609.831
(Europese) Subsidies	484.432		50.955
Overige Organisaties	633.349		761.494
Totaal aanvullende bijdragen	11.032.645	11.733.000	15.244.920

De post 'Aanvullende bijdragen' vormde ook dit jaar een substantieel onderdeel van de inkomsten. Waterschappen, provincies en het rijk zijn de belangrijkste bron van deze aanvullende bijdragen. In 2025 liep één van de maarjarenprojecten richting het einde, en werd een nieuwe opgestart. Tegen het einde en aan het begin van een meerjarenproject ligt het uitgavenniveau gemiddeld lager. Waar deze bijdragen zijn vastgelegd in een formele beschikking/overeenkomst waren deze in de begroting voor 2025 opgenomen. Onderdeel hiervan zijn programma's die STOWA uitvoert voor en gefinancierd worden door, het Rijk dan wel daarvoor een belangrijke subsidie krijgt van het Rijk. STOWA voert die programma's uit ingeval de doelen hiervan van belang zijn voor het regionale waterbeheer. In 2025 zijn hiervan belangrijke voorbeelden het Nationaal Onderzoeksprogramma Broeikasgassen Veenweiden (NOBV) met aanzienlijke bijdragen in 2025 van het ministerie van LNV en de bijdragen voor Het Platform Samen Klimaat Bestendig en het Adviesteam Dijkontwerp (HWBP) van het ministerie van I&W. Deze programma's worden volledig door de ministeries gefinancierd. Het programma Professionalisering Instandhouding Waterkeringen (PIW) en het Ontwikkelingsprogramma Regionale Waterkeringen (ORK) werden mede gefinancierd door respectievelijk het ministerie van I&W, Rijkswaterstaat en het IPO. Een deel van deze bijdragen wordt deels als voorschot uitbetaald of in een afgesproken jaar geïnd. STOWA wordt aangemerkt als aanbestedende dienst omdat de financiële middelen nagenoeg geheel afkomstig zijn van overheidspartijen. De post 'Overige Organisaties' is daarvoor mede bepalend. In 2025 was dit net iets meer dan 5%. In 2025 was dat voor een belangrijk deel ook nog eens afkomstig van overheid gerelateerde organisaties zoals RIONED, waterleidingbedrijven / VEWIN, gemeenten en ProRail. Een relatief klein deel is afkomstig vanuit de afspraak met RHDHV over het delen in de vergoedingen van Nereda-licenties.

Meerjarenoverzicht:

	<u>Jaar</u> 2025 €	<u>Begroot</u> 2025 €	<u>Jaar</u> 2024 €
<i>Overige inkomsten</i>			
Rente SNS			
Rente NWB	372.344		628.146
Rente RABO	-		-
Auteursrechten	-		-
Vergoeding verhuizing investering	211.237		-
Totaal overige inkomsten	583.581	200.000	628.146

Omdat de STOWA op verzoek van de verhuurder is verhuisd van de vierde naar de derde verdieping heeft de verhuurder deze investering voor de STOWA betaald.

LASTEN

	<u>Jaar 2025</u>	<u>Begroot 2025</u>	<u>Jaar 2024</u>
	€	€	€
Bureaunkosten			
<i>Personeelskosten</i>			
Salariskosten	956.546		935.631
Sociale lasten en pensioenen	312.355		437.794
Overige personeelslasten	110.278		60.514
Doorbelaast projectpersoneel	-/- 113.850		
Totaal personeelskosten	1.265.329	1.685.000	1.433.939

De salariskosten zijn gestegen volgens de afspraken in de CAO van de Vereniging Werken voor Waterschappen. Door verschillende personeelwisselingen zijn er minder kosten gemaakt dan vorig jaar. Een geplande invulling van personeelsuitbreiding is dit jaar niet gerealiseerd. Verder is de overgang naar het ABP pensioenfonds gerealiseerd, zoals is opgenomen in de CAO. In de exploitatie is een éénmalige entree-fee verantwoord. De jaarlijkse premie valt voor de STOWA iets lager uit dan bij het voorgaande pensioenfonds omdat het ABP een grotere collectiviteit kent. Per 1 januari 2027 gaat de ABP over op de nieuwe pensioenwetgeving.

WNT : Toelichting inzake Wet Normering Topinkomens

Topfunctionarissen en toezichthouders

Functie:	Directeur
Naam:	De heer M. vd Werf
Beloning	€ 153.607 (2024: € 85.910)
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 750 (2024: € 213)
Werkgeversdeel pensioenlasten	€ 23.084 (2024: € 12.407)
Dienstverband	100% fte (2024:100%)
Datum aanvang dienstverband	01-06-2024

De bestuursleden van de STOWA ontvangen geen bezoldiging

	<u>Jaar 2025</u>	<u>Begroot 2025</u>	<u>Jaar 2024</u>
	€	€	€
<i>Huisvestingskosten</i>			
Huur- en servicekosten	103.752		102.808
Afschrijvingskosten	16.543		143
Gemeentelijke lasten	1.444		1.444
Schoonmaakkosten	5.855		5.855
Overige	9.912		3.566
Projectfaciliteiten	6.440		6.692
Totaal huisvestingskosten	143.946	150.000	120.507

De hogere overige kosten had met name te maken met wat extra uitgaven in verband met de verhuizing.

	Jaar 2025	Begroot 2025	Jaar 2024
	€	€	€
<i>Algemene bureaunkosten</i>			
Reizen en vergaderen	13.274		15.467
(Project)administratie	92.206		82.478
Accountant- en advieskosten	48.489		88.216
Porti, telefoon en internet	16.378		14.409
Kantoorbenodigdheden	5.564		6.373
Onderhoud en verzekeringen	6.966		10.466
Beheer en onderhoud automatisering	111.315		95.159
Afschrijvingskosten	10.843		13.157
Publiciteit en jaarstukken	9.001		6.458
Abonnementen en documentatie	35.077		36.233
Afscheid	3.204		12.212
Overige	4.073		709
Totaal algemene bureaunkosten	356.390	325.000	381.337

In 2025 waren de totale kosten lager dan in 2024 en dat ligt met name aan het feit dat in de voorbereiding van de overgang naar het pensioenfonds ABP er in 2024 een adviseur is ingehuurd om dit traject te begeleiden.

	Jaar 2025	Begroot 2025	Jaar 2024
	€	€	€
Informatie en dienstverlening			
Hydrotheek	62.608		74.809
Stowa-ter-info	99.722		88.955
Digitale nieuwsbrief	8.750		8.115
STOWA website	75.628		67.867
Water Governance Magazine	30.171		7.293
GWRC	19.343		24.179
Versterking communicatiefunctie	46.444		39.269
Strategienota	126.241		
Jong Waterbeheer	15.574		20.915
Waterchallenge EU			92.271
NWB Waterinnovatiefonds			
Overige voorlichting	97.599		60.327
Totaal informatie- en dienstverlening	582.080	550.000	484.000

Onder de noemer 'Informatie en dienstverlening' worden activiteiten gefinancierd die een STOWA-breed karakter hebben. Naast een aantal jaarlijks terugkerende onderwerpen, worden hieronder ook incidentele projecten verantwoord die gerelateerd zijn aan kennishalen en kennisdelen. STOWA heeft via inhuur wederom ingezet op een versterking van de communicatiefunctie.

In 2025 werd een begin gemaakt met de Strategienota 2026-2030. In 2024 heeft STOWA een voorbereidingsproject gedaan in aanloop naar het PCP-WISE onderzoek (Waterchallenge EU), die in Europees samenwerkingsverband is vormgegeven in 2025.

Onder overige voorlichting is o.a. begrepen de bijdrage aan het Schilthuisfonds, IWC, H2Oke en het partnership Waterforum.

Onderzoek en ontwikkeling

	Jaar 2025	Begroot 2025	Jaar 2024
	€	€	€
<i>Naar werkvelden</i>			
Afvalwatersysteem	2.494.362	2.568.000	1.979.624
Watersysteem	9.562.526	10.650.000	14.231.065
Waterketen	2.737.025	1.593.000	2.957.090
Waterweren	3.731.922	4.900.000	3.035.820
Flexibele inzet	0	308.000	0
Totaal Onderzoek en ontwikkeling	18.525.835	20.019.000	22.203.599

Naar thema's

Waterkwaliteit	4.891.649	3.427.000	4.737.699
Klimaatadaptatie	3.781.115	3.356.000	3.757.977
Energietransitie	5.689.316	7.345.000	10.161.187
Waterveiligheid	3.694.944	4.900.000	2.956.277
Circulaire economie	468.811	683.000	590.459
Flexibele inzet	0	308.000	0
Totaal Onderzoek en ontwikkeling	18.525.835	20.019.000	22.203.599

Aanvullende bijdragen

	Jaar 2025	Begroot 2025	Jaar 2024
	€	€	€
<i>Specificatie bijdragen naar werkvelden</i>			
Informatie en dienstverlening	0	0	0
Afvalwatersysteem	1.245.651	915.000	914.743
Watersysteem	6.324.852	7.500.000	11.327.592
Waterketen	1.250.952	200.000	1.387.306
Waterweren	2.211.190	3.118.000	1.615.279
Flexibele inzet	0	0	0
Totaal	11.032.645	11.733.000	15.244.920

	<u>Jaar</u> <u>2025</u> €	<u>Begroot</u> <u>2025</u> €	<u>Jaar</u> <u>2024</u> €
<i>Specificatie bijdragen naar thema's</i>			
Informatie en dienstverlening	0	0	0
Waterkwaliteit	1.756.803	500.000	1.777.361
Klimaatadaptatie	2.004.096	1.315.000	1.939.165
Energietransitie	4.981.348	6.800.000	9.702.575
Waterveiligheid	2.211.190	3.118.000	1.599.146
Circulaire economie	79.208	0	226.673
Flexibele inzet	0	0	0
Totaal	11.032.645	11.733.000	15.244.920

Verloop bestemmingsreserves

Werkvelden	Stand 31-12-2024	Budgetten 2025	Aanvullende bijdragen 2025	Uitgaven 2025	Mutaties 2025 i.v.m. verdeling (o.a. flexibel budget)		Stand 31-12-2025
I&D	128.253	550.000	0	-582.080	1		96.174
Afvalwatersystemen	2.658.842	1.653.000	1.245.651	-2.494.362	39.148		3.102.279
Watersysteem	3.650.474	3.150.000	6.324.852	-9.562.526	33.807		3.596.607
Waterketen	749.618	1.393.000	1.250.952	-2.737.025	-15.280		641.265
Waterweren	1.089.994	1.782.000	2.211.190	-3.731.922	10.324		1.361.586
Flexibele inzet*)	100.000	308.000	0	0	-68.000		340.000
Totaal bestemmingsreserves	8.377.181	8.836.000	10.976.824	-19.107.915	0		9.137.911

*) Het budget 'flexibele inzet' wordt indien van toepassing gedurende het jaar verdeeld over de werkvelden.

Het jaarlijkse onderzoekbudget van STOWA is toegekend aan de programmacommissie voor elk van de 4 werkvelden van STOWA. Een deel van het STOWA-budget is beschikbaar voor niet begrote maar belangrijke en urgente projecten. Dat aanvullend toegekende budget wordt bij het budget in de begroting van dat werkveld opgeteld.

Het aan de werkvelden toegekende budget wordt zo veel mogelijk gedurende het jaar verplicht. Wanneer de betaling die bij een verplichting hoort, niet in dat jaar wordt voldaan, of een gereserveerd budget nog niet wordt verplicht, blijft dat beschikbare bedrag gereserveerd voor het door het bestuur aangegeven doel. De tabel in de bijlage geeft een overzicht van de samenhang tussen het toegekende budget, de aanvullende bijdragen en de stand van de reserve aan het begin van het jaar en het eind van het jaar.

Overige toelichting**Bestemming van het exploitatiesaldo 2025:**

Totaal exploitatiesaldo:

Toegerekend aan:	2025	2024
Bestemmingsreserve projecten	760.730	989.321
Risicoreserve personeel	6.508	-/- 10.701
Restreserve	802.163	681.452
	1.569.401	1.660.072

Accountantsverklaring